

Recenzja
rozprawy doktorskiej mgr Dągmary Święcickiej
pt. „Przestępstwo plagiatu. Problematyka prawno-procesowa”

Problematyka plagiatu jest aktualna i obecna w dyskusji podejmowanej przez przedstawicieli doktryny i praktyki stosowania prawa. Z uznaniem należy przyjąć jej podjęcie przez mgr Dągmarę Święcicką jako temat rozprawy doktorskiej. Doktorantka uzasadniając podjęcie tego tematu zasadnie argumentuje, że przez mało precyzyjne rozumienie plagiatu istnieje wiele nieporozumień co do oceny, czy w konkretnych przypadkach doszło do plagiatu czy też mamy do czynienia z innym deliktem prawa autorskiego.

Struktura rozprawy obejmuje spis treści, wykaz skrótów, wstęp, 8 rozdziałów, zakończenie, bibliografię składającą się z 21 aktów prawnych i wyroków innych krajowych systemów prawnych, 227 pozycji literatury, 21 orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i sądów powszechnych oraz 32 pozycje artykułów prasowych ze stron internetowych. Niniejszą strukturą została prawidłowo skonstruowana i zrealizowana w przedmiotowej rozprawie doktorskiej. Przy publikacji rozprawy doktorskiej należy synchronizować przypisy z spisem artykułów prasowych ze stron internetowych zestawionym na końcu rozprawy, tzn. w przypisach mgr Dągmara Święcicka wskazała datę dostępu a nie przy każdej pozycji spisu artykułów prasowych ze stron internetowych przedstawionych na końcu rozprawy data dostępu została powołana przez Doktorantkę.

We wstępie mgr Dągmara Święcicka przedstawiła w sposób zwarty problematykę definicyjną plagiatu w perspektywie karnoprocesowej związanej z plagiatem na podstawie prawa autorskiego w ujęciu doktrynalnym i orzecznym. Mgr Dągmara Święcicka słusznie podkreśla różnicę między plagiatem a innymi deliktami prawa autorskiego. W związku z tym należałoby poprosić Doktorantkę o zestawienie cech wspólnych i odróżniających plagiat i inne delikty prawa autorskiego. Może na publicznej obronie znaleźć się czas na zwięzłe przedstawienie tych podobieństw i różnic

Przedmiotowa analiza stała się dla Doktorantki punktem wyjścia do wskazania uzasadnienia podjęcia tematu, przedmiotu rozprawy, sformułowania celu, zakresu, hipotez, problemu naukowego a także narzędzi oraz metod badawczych.

Przedmiotem rozprawy jest plagiat w ujęciu prawno procesowym. Celem rozprawy jest wieloaspektowa prawno procesowa analiza plagiatu i jego przyczyn na podstawie obowiązującego stanu prawnego i praktyki walki z plagiatem prowadzonej przez Polskę i inne państwa a także roli biegłych w postępowaniach karnych w sprawie o plagiat. Zakres rozprawy obejmuje analizę prawno procesową plagiatu na podstawie i w związku z obowiązującą ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych, praktyki walki z plagiatem w innych państwach, roli biegłych w postępowaniach karnych w sprawie o plagiat oraz analizy 300 ankiet przeprowadzonych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w marcu 2019 r. na podstawie kwestionariusza ankiety składającego się z 10 pytań, kwestionariusza wywiadu dotyczącego uzyskania informacji o przyczynach przywłaszczenia autorstwa zarówno wśród studentów jak i pracowników naukowych oraz przeanalizowania wybranych polskich i zagranicznych spraw postępowań karnych w sprawach dotyczących plagiatu. Problemem naukowym rozprawy jest zdiagnozowanie realnych przyczyn przywłaszczenia autorstwa oraz znalezienie skutecznych sposobów naprawy sytuacji. W związku z tym należało odpowiedzieć na następujące pytania: Czy obecne ujęcie przywłaszczenia autorstwa zawarte w art. 115 ust. 1 obowiązującej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych jest dotknięte wadą legislacyjną, przejawiającą się w niedookreśloności znamion tego czynu? Gdzie postawić granicę między zjawiskiem plagiatu? Gdzie się kończy dozwolony użytek, a zaczyna plagiat? Hipotezy rozprawy słusznie koncentrują się wokół odpowiedzi na pytania: Czy społeczeństwo na podstawie art. 115 ust. 1 obowiązującej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych ma i może mieć dokładną oraz wolną od luk wiedzę, jakie zachowanie, co do zasady, określone jest znamionami przywłaszczenia autorstwa, czyli czym w ogóle jest plagiat? W jakim celu ustawodawca zdecydował się na wyodrębnienie odpowiedzialności karnej za naruszenie praw autorskich?

Cel i zakres rozprawy zostały zrealizowane, hipotezy zweryfikowane a problem naukowy został rozwiązany w niniejszej rozprawie.

Mgr Dagmara Świąćicka konsekwentnie posłużyła się narzędziami badawczymi w postaci kwestionariusza ankiety badawczej obejmującej 10 pytań, kwestionariusza wywiadu, rozmów wśród studentów, pracowników naukowych dotyczących przyczyn plagiatu oraz przeanalizowania polskich i zagranicznych spraw dotyczących plagiatu. Doktorantka w toku rozprawy opisała i wykorzystwała metodę dogmatyczno-prawną, metodę prawo

porównawczą, metodę prawnohistoryczną, metodę monograficzną, metodę badania źródeł, metodę badań aktowych oraz metodę obserwacyjną.

Integralną częścią wstępu jest skondensowane przedstawienie każdego z rozdziałów rozprawy doktorskiej z podkreśleniem podejmowanej tam problematyki.

Tematyką pierwszego rozdziału jest przedstawienie problematyki plagiatu w poszczególnych epokach historycznych poprzez starożytność, średniowiecze, oświecenie, XIX wiek do czasów współczesnych. Doktorantka przy opisie słusznie zwraca uwagę na zakres ochrony autorskiej i odpowiedzialności na przestrzeni epok w Polsce oraz innych krajach. Mgr Dagmara Świąćicka zasadnie omawia akty prawne polskiego, europejskiego oraz międzynarodowego prawa dotyczące podjętej przez nią tematyki wraz z przedstawieniem przyczyn zmian wprowadzanych w toku legislacyjnym. Na pozytywną ocenę rozprawy mgr Dągmary Świąćickiej zasługuje wskazywanie przez nią w przypisach także krótkiego, celnego wyjaśnienia pojęć i zwrotów używanych w tekście rozprawy np. kwestii homeryckiej czy plagium, starożytnych propozycji nowego systemu prawnego, oznaczenia polskich oraz innych aktów prawnych dotyczących prawa autorskiego oraz własnych uwag i ocen w omawianych kwestiach.

Rozdział drugi Doktorantka poświęciła szczegółowej analizie pojęcia plagiatu, przedstawieniu trudności w jego interpretacji jak również kryteriów oceny czy dany utwór jest plagiatem zawartych w poglądach doktryny i orzecznictwa. Mgr Dagmara Świąćicka interesująco prezentuje rodzaje plagiatu wskazując na rażące przykłady zachowań stanowiących plagiat i autoplgiat.

Problematykę plagiatu kwalifikowanego jako czyn zabroniony w polskim systemie prawnym rozpoczyna w rozdziale trzecim analiza sposobu interpretacji czasownika „przywłaszcząć”, ochrony praw do autorstwa wobec podejmowania naruszających to prawo czynności podawania się za autora całego cudzego utworu lub fragmentu cudzego utworu. Podkreślenia wymaga podniesienie ghostwritingu, w szczególności przypadków występowania ghostwritera oraz kształtu i ważności umowy o ghostwriting. Także w tym rozdziale mgr Dagmara Świąćicka przedstawia swoje stanowisko na przedstawiane poglądy dotyczące tej problematyki zarówno w treści rozprawy jak również w przypisach.

Ważną z punktu widzenia tematu podejmowanego przez mgr Dągmarę Świąćicką jest ujęta w rozdziale IV relacja między prawem karnym, prawem cywilnym a prawem autorskim. Niniejsza relacja składa się na przemyślaną analizę poglądów doktryny i orzecznictwa na temat plagiatu obejmującą odpowiedzialność cywilnoprawną zaprezentowaną zasadniczo pod kątem roszczeń przysługujących twórcy, odpowiedzialność karną na podstawie przepisów

karnych obowiązującej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych przedstawioną za pomocą interpretacji znamion przestępstwa, odpowiedzialność dyscyplinarną za plagiat.

Rozdział piąty rozprawy doktorskiej Doktorantki dotyczy przyczyn przywłaszczenia autorstwa poprzez przedstawienie czynników kryminologicznych plagiatu w sferze własności intelektualnej, karnoprosesowego zawiadomienia organów ścigania o plagiacie a także aksjologii kryminalizacji plagiatu.

Badawcza część rozprawy doktorskiej jest prawidłowo skonstruowana obejmując przedstawienie metodyki badań, kształt kwestionariusza ankiety i kwestionariusza wywiadu, prezentację i analizę wyników badań własnych mgr Dagmary Świącickiej obejmujących 300 ankiet oraz wyniki wywiadu, rozmów wśród studentów, pracowników naukowych dotyczących przyczyn plagiatu. Przedmiotowe badania zostały przeprowadzone w marcu 2019 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na podstawie kwestionariusza ankiety zawierającego 10 pytań oraz kwestionariusza wywiadu dotyczącego uzyskania informacji o przyczynach przywłaszczenia autorstwa zarówno wśród studentów jak i pracowników naukowych. W badaniach wzięli udział studenci uczestniczący w wykładzie dotyczącym postępowania karnego, pracownicy naukowcy. Doktorantka przeprowadziła także ankietę internetową wśród respondentów. Mgr Dagmara Świącicka wskazała, że zebrano 300 ankiet końcowych. Interesującym tematem w tym zakresie jest wskazanie procenta zwrotu ankiet obliczonego przez wskazanie ile ankiet zostało przedstawionych na wykładzie oraz ile ankiet zostało wysłanych internetowo, wskazać ich sumę a następnie tą sumę skonfrontować z przedmiotowymi 300 ankietami, tzn. jaki procent wszystkich ankiet stanowi niniejsze 300 ankiet. Dodatkowo można także osobno określić stopień zwrotu ankiet dla ankietowanych na wykładzie i stopień zwrotu dla ankietowanych internetowo. Można także bardziej precyzyjnie wskazać, czy przedstawiona przez mgr Dąmgarę Świącicką charakterystyka ankietowanych według płci, wykształcenia oraz miejsca zamieszkania według liczby ludności jest zbiorczą charakterystyką ankietowanych na wykładzie i respondentów internetowych? Należałoby spodziewać się, że obrona rozprawy doktorskiej będzie dobrą okazją do odpowiedzi na te pytania, ponieważ wydaje się, że te kwestie nie zostały do końca precyzyjnie wskazane w recenzowanej rozprawie doktorskiej.

Mgr Dagmara Świącicka wskazała, że przed rozpoczęciem wypełniania ankiety 96% respondentów wiedziało, że plagiatstwo jest niedopuszczalne i naganne. Doktorantka zaprezentowała kwestionariusz ankiety i kwestionariusz wywiadu zestawiając zbiorczo wszystkie pytania do ankietowanych a następnie przedstawiła charakterystykę ankietowanych i odpowiadających na pytania wywiadu według płci, wykształcenia oraz miejsca

zamieszkania według liczby ludności. Prezentacja wyników badań własnych Doktorantki została w sposób właściwy przedstawiona w formie wykresów oraz ich opisu. Pozytywnie należy ocenić sposób opisu przedmiotowych wyników badań łączących odpowiedzi na pytania ankietowe i pytania uzyskane w drodze wywiadów wraz ze wskazaniem procentowym przy każdej z odpowiedzi, przedstawienie własnego zdania przez Doktorantkę oraz propozycji własnych naprawy sytuacji. Prezentacja i analiza niniejszych wyników zwraca uwagę na poważne potraktowanie ankiety i wywiadu przez ankietowanych.

Mgr Dominika Świąćicka przedstawiła procedurę cywilną w sprawach o plagiat w VI rozdziale swojej rozprawy doktorskiej. Wskazana prezentacja w sposób proceduralny sprawnie opisuje kolejne etapy postępowania cywilnego w tytułowej tematyce. W niniejszym opisie mgr Dagmara Świąćicka słusznie bierze pod uwagę poglądy doktryny i orzecznictwa interpretujące przepisy ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, kodeksu postępowania cywilnego, kodeksu cywilnego, kodeksu pracy oraz szczególnych polskich i europejskich aktów prawnych odnoszących się do komentowanych przepisów. Interesującą częścią tego rozdziału jest charakterystyka ochrony prawnej autora w przypadku naruszenia jego dóbr osobistych i autorskich praw majątkowych postrzegane jako nadużycie prawa.

Rozdział VII traktuje o procedurze karnej w sprawach o plagiat, w którym mgr Dagmara Świąćicka właściwie dokonuje wykładni przepisów ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, kodeksu karnego, kodeksu postępowania karnego przez kolejne etapy procedury karnej. W tym rozdziale Doktorantka prawidłowo powołuje stanowisko doktryny orzecznictwa w każdej poruszanej kwestii. Interesującą częścią tego rozdziału jest analiza wybranych przypadków spraw o plagiat w zakresie opinii biegłych zasięgniętych w polskich sprawach karnych oraz w sprawach innych państw.

W rozdziale VIII Doktorantka podejmuje problematykę sposobów zapobiegania i zwalczania plagiatów trafnie podkreślając istotną rolę profilaktyki kryminalistycznej w systemach zapobiegania i wykrywania naruszeń praw autorskich. Mgr Dagmara Świąćicka szeroko przedstawia tematykę definicyjną profilaktyki, charakteryzuje Jednolity System Antyplagiatowy (JSA) oraz działalność studenckiego rzecznika dyscyplinarnego a następnie przebieg postępowania dyscyplinarnego. Zasadnie w niniejszej części rozprawy Doktorantka przedstawia organizacje zbiorowego zarządzania i zasady ich funkcjonowania a także charakteryzuje ochronę twórców w Internecie w świetle dyrektywy przyjętej przez Parlament Europejski w dniu 26 marca 2019 r. Na uwagę zasługuje prezentacja mgr Dągmary Świąćickiej dotycząca skuteczności mechanizmów kontroli w diagnozowaniu plagiatów.

W zakończeniu Doktorantka zestawia najważniejsze aspekty tytułowej problematyki prezentując własne stanowisko na tematy podejmowane w rozprawie doktorskiej. Z uznaniem należy przyjąć przedstawienie przez mgr Dagmarę Świącicką uwag de lege lata i postulatów de lege ferenda zmiany ustawowej konstrukcji oraz zmiany praktyki stosowania przepisów dotyczących przeciwdziałania plagiatom.

Język rozprawy jest właściwy. W rozprawie prawidłowo skorzystano z literatury przedmiotu, zinterpretowano powołane akty prawne jak również skomentowano wykorzystane orzecznictwo.

Mając na uwadze powyższe okoliczności stwierdzam, że przedłożona do recenzji rozprawa doktorska mgr Dagmary Świącickiej pt. „Przestępstwo plagiatu. Problematyka prawno-procesowa” spełnia kryteria wskazane w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1789) w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1669 z późn. zm.). Zatem wnoszę o przyjęcie rozprawy doktorskiej mgr Dagmary Świącickiej i dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Kazimiera Juszcza